

Bir zamanlar hayat bizimdi

Marian Izaguirre

Türkçeleştiren:
Seda Ersavcı

Delü

Marian Izaguirre

Bilbao doğumlu Marian Izaguirre üniversitede Bilgi Bilim alanında eğitim aldı. Bir yandan yazarlıkla uğraşırken bir yandan gazetecilik yaptı ve reklam sektöründe çalıştı. İlk romanı *La vida elíptica* (Eliptik Hayat) Sésame Ödülü'ne layık görüldü. Ardından *El ópalo y la serpiente* (Opal ve Yılan, 1996), *El león dormido* (Uyuyan Aslan, 2005) ve *La parte de los ángeles* (Meleklerin Bir Yönü, 2005) başta olmak üzere beş romanı daha yayımlandı. Eserleri, El premio Andalucía ve Ateneo-ciudad de Valladolid gibi pek çok ödüle layık görüldü. Izaguirre Madrid'te, dilediğince müzik dinlediği, kitaplarla dolu bir evde yaşıyor.

Seda Ersavcı

1982'de Ankara'da doğdu. Ankara Üniversitesi Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi, İspanyol Dili ve Edebiyatı bölümünü bitirdikten sonra Universitat Autònoma de Barcelona'da Karşılaştırmalı Edebiyat ve Edebiyat Teorisi yüksek lisansı ve doktorası yaptı. İngilizce ve İspanyolcadan çeviriler yapmaktadır. Belli başlı çevirileri arasında Valeria Luiselli'nin *Kayıp Çocuk Arşivi*, Hernán Ronsino'nun *Raydan Çıkan Trenler*, Javier Marías'ın *Acı Bir Başlangıç Bu*, Ursula K. Le Guin'in *Dünyanın Kıyısında Dans*, Roberto Bolaño'nun *Mösyö Pain*, Geoff Dyer'ın *Bir Hışımla* ve Carlos María Domínguez'nin *Kâğıt Ev* adlı eserleri yer almaktadır.

BİR ZAMANLAR HAYAT BİZİMDİ

© 2014 Tudem Yayın Grubu

1476/1 Sok. No:10/51 Alsancak-Konak/İZMİR

metin hakları © 2013, Marian Izaguirre

İlk baskı 2003 yılında, Barcelona'da *La vida cuando era nuestra* adı ile Random House Mondadori, S.A. tarafından gerçekleştirilmiştir..

Bu kitabın telif hakları Antonia Kerrigan Literary Agency aracılığıyla alınmıştır.

YAZAR: Marian Izaguirre

TÜRKÇELEŞTİREN: Seda Ersavcı

EDİTÖR: Ayşegül Utku Günaydın

DÜZELTİ: Özge İpek Esen

KAPAK TASARIMI: Burak Tuna

GRAFİK UYGULAMA: Aynur Sarıbüyük

BASKI VE CİLT: Elma Basım ve Yayın İletişim Hizmetleri San. Tic. Ltd. Şti.
Tevfikbey Mah. Halkalı Cad. No:162/7 Sefaköy Küçükçekmece/İstanbul/34295
Tel: 0 212 697 30 30

Birinci Baskı: Temmuz 2015 (2000 adet)

İkinci Baskı: Temmuz 2019 (2000 adet)

Üçüncü Baskı: Haziran 2021 (2000 adet)

ISBN: 978-625-7314-42-8

Yayınevi sertifika no: 45041

Matbaa sertifika no: 45460

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin önceden yazılı izni olmaksızın tekrar üretilemez, bir erişim sisteminde tutulamaz, herhangi bir biçimde elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt ya da diğer yollarla iletilemez.

DELİDOLU, Tudem Eğitim Hizmetleri San. Tic. AŞ'nin tescilli markasıdır.

Bir zamanlar
hayat bizimdi
Marian Izaguirre

Deli

*Honfleur'a hiç yağmur yağmaz,
bazen çocukluğa duişer damlalar.*

ERIK SATIE

Hava soğuk. Ekim ayındayız oysa, kışın ortasındayız sanki. İlk kez bugün paltoyu çıkardım dolaptan ve baktım hava bulutlu, rüzgâr var, başıma bir de eşarp dolamaya karar verdim. Eski, ipek bir eşarp bu, bazen Linton Tweeds ceketimi giydiğim zaman, boynuma da doluyorum. Saçıma bir parça Rosafior briyantın sürsem hiç fena olmazdı doğrusu; isyankâr saç telleri oraya buraya savrulmazdı böylece ama nemli avcumu alnıma ve şakaklarıma götürmekle yetinmek durumunda kaldım. Saçım neden böyle acaba? Yaşıma göre gerçekten fazla beyaz. Bazen aynaya baktığımda civcive benzer sarımtırak bir yansıma görüyorum; sarışın olduğum günleri anımsatıyor bana.

Sadece elli bir yaşındayım. Bu yüzyılın başında doğdum. Kendi payıma bu bembeyaz saçı çok da münasip bulmuyorum.

Onun dükkânına kadar gideceğim. Yürümek hoşuma gidiyor. Geçip giden günlerin hızıyla büyüyen bu şehirde öğle vakti, kendi işlerimden yorulduğumda çıkıp belli bir rota izlemeden birkaç saat dolanmak hoşuma gidiyor. On üç senedir Madrid’te olmama rağmen hâlâ yığınla bilmediğim bölge var. Otuz sekiz yaşında geldim buraya; o zamanlar ne kadar da gençtim, ne kadar genç hissediyordum, inanılmaz geliyor insana... Çoğunlukla pek uzaklara gitmiyorum ama tamamen farklı bir şey görmek istediğimde, başka bir ülkeye seyahate giden bir insan misali, kendimi uzun bir yolculuğa hazırlayarak kenar mahallelere giden şu otobüslerden birine atlıyor ve camdan gördüğüm sokakları büyük bir iştahla seyre dalıyorum. Kırmızı ışık yandığında dükkânların vitrinlerini izliyorum. Şehir merkezinden

uzaklaştıkça değişiyor her biri. Marketler veya kıyafet dükkânları görülmez olup da artık imalathaneler başladığında çok uzaklara gittiğimi anlıyorum.

Sanıyorum onunla bu gezilerden birinde tanıştık. Şehrin öbür ucundan yeni dönmüştüm, hayli yorgundum ve eve gitmeye hazırlanıyordum. Gerçi pek de hevesli değildim eve dönmeye, zira haziran ayındaydık; günler uzun ve aydınlıktı. Derken bu adamı gördüm. Kolumun altında bir yığın kitap taşımaya hoşuma gitti. Üzerinde, dirsekleri yamalı, eski bir ceket vardı; bugün giydiğim palto kadar eski görünüyordu. Şapkası yoktu ama ne işçiydi ne de köylüydü. Belki de bir profesördür, diye düşündüm. Sonra bir bakmışım, Chamberí sokakları boyunca adamı takip ediyordum.

Hızlı yürüyordu, onu gözden kaybetmemek için çaba harcamam gerekiyordu. Nihayet Caracas Sokağı'ndaki bir kapının önünde durdu. Birkaç metre ötesinde durup çantamda bir şey arıyormuş gibi yaptım. Onu takip ettiğimin farkına bile varmadı. Beyaz saçlı yaşlı bir kadının kim farkına varır ki zaten? Kapı tokmağına vurdu. Üç kez. Bir süre sonra saç başı dağınık, önlüklü bir kadın belirdi karşısında. Adam kitaplardan iki tanesini kadına uzattı. Ne dediğini duymadım ama hafiften tiz sesli bir kadının cevabını işitebildim:

“İçeri gelmiyormusunuz? Bay Luis sizi bekliyordu.”

Bunun üzerine biraz daha yaklaştım ve ilk kez o an sesini duydum: tatlı, yumuşak, hafif pes. Bir müzik aleti olsaydı herhalde çello olurdu ya da kimi anlar bir viyola.

“Bugün gelemem, teslim etmem gereken başka siparişler var,” dedi, samimi bir ses tonuyla; en azından bana öyle gelmişti. “Selamımı iletin lütfen ve perşembe günü muhakkak kendisini göreceğimi söyleyin.”

Kadın, “Tamam,” dedikten sonra kapıyı kapadı ve adam yüzünü benden tarafa çevirip görmezce baktı bana –dediğim gibi, yaşlılık dışarıdan seçilmeye başladığında, biz kadınlar artık görünmez olabiliyoruz– ve geldiği yoldan geri dönmeye koyuldu.

Peşine düştüm çünkü diğer kitapları da teslim edeceğini biliyordum. Kimdi acaba? Mesleği neydi? Uzun bir süre –avantajlı durumda olduğum zamanlarda oyun oynamaktan haz duyduğumu itiraf etmeliyim– geniş Zurbano kaldırımı boyunca dirsek dirseğe yürüdük. Bir anlığına kolu koluma değdi. Çabucak, gözcüyle kitaplara baktım. Adlarını göremedim ama hiçbirinin yeni olmadığı kesindi. Kütüphanede mi çalışıyordu? Yoksa bir kitapçının satış elemanı mıydı? Tam da tahmin ettiğim gibi varlığımın hâlâ farkına varmamıştı ama yine de ne olur ne olmaz, biraz arayı açtım. Derken başka bir kapının önünde durdu; bu kez kapıyı çalmadı çünkü kapıcı kaldırımı süpürüyordu. Gecikeceğini düşünüp bir banka oturdum ve beklemeye koyuldum.

Azıcık aklım başıma gelip de coşkum azalınca, “Ne yapıyorum ben bu bankta?” diye sordum kendi kendime. Bakın, tekrarlıyorum; elli bir yaşındayım, çocuk değilim ki.

Kalkıp gitmek üzereyim. Ama gitmiyorum işte. Evlere kitap götüren bu adam hakkında daha çok şey bilmek istiyorum.

Başka şeyler, başka mekânlar, Henry’nin benim için sarıya boyattığı bir arabayı düşünerek oyalıyorum kendimi. Doğu Sussex yollarında araba kullanmaktan nasıl da zevk aldığımı, tek başıma, bütün akşamı o şekilde geçirip akşam yemeği için yorgun ve mutlu bir şekilde eve dönüşümü, cumbadaki masada bir bardak viski ve ikiye katlanmış gazetesiyle onu beni beklerken bulduğumu... Alnına düşen kahverengi saçlarını ve pencereden görülen değişken denizi düşünüyorum. Gözlüklerinin üstünden bana gülümseyerek bakan Henry’yi düşünüyorum, sonrasında yok olan...

Bekleyişin çok uzun sürmemesi ve oradan ayrılma arzusu duymamak için düşünüyorum bunları. Aynı zamanda büyük bir aptallık ettiğimi, içinde kimin yaşadığını bile bilmediğim bir evin on metre ötesindeki bir bankta salak gibi beklemek yerine, evde bacaklarımı uzatmış bir Katherine Mansfield öyküsü yahut Emily Dickinson şiiri

okuduğumu hayal ediyorum. Dış dünyadan usandığımda yaptığım bu zira.

Yok yok, kendimi kandırmayacağım. Hiç tanımadığım bu adamı takip ediyorum çünkü yapacak başka bir şeyi olmayan yaşlı bir ahmağım ben. Aynen öyle.

Elleri pantolonunun cebinden dışarı çıktı. Adımlarını hızlandırdı, onu gözden kaybetmemek için çok uğraşmam gerekti. Cenova'da ilerliyorduk ve Orellana Caddesi'ni geçerken az daha ani dönüş yapan bir arabanın altında kalıyordum ama sanıyorum o hâlâ hiçbir şeyin farkında değildi. Argensola Caddesi'nin bir kısmı boyunca on metre gerisinde, elimden geldiğince hızlı yürüdüm ve sonunda Fernando VI ile Barquillo Caddesi arasında kalan bir çıkmaz sokağa saptığımı gördüm. Orada gözden kayboldu.

Bir şeyin önemli olup olmadığını nereden biliyoruz ki? Kimi olaylara önemsizlik atfederiyoruz; mesela, haziran ayının güneşli bir akşamında sırf canınız evde oturmak istemediğinden Madrid sokaklarında kırklı yaşlarındaki bir adamı takip etmek gibi. Adamı gözden kaybettiğim zaman geri dönebilirdim ama yapmadım, sokağa girdim –işyeri için biraz abuk bir yerdi, hiçbir yere çıkmayan bir sokaktan kim, niye geçecekti ki?– ve vitrini renkli kalemler, pastel boyalar ve Jules Verne kitaplarıyla dolu o eski kitapçıyı gördüğüm an, sıradışı bir şeyler döndüğünü, bu olayın gelecekte bir önem taşıyıp taşımayacağı'nın tamamen bana bağlı olduğunu anladım. Arkamı dönüp her şeyi unutabilirdim. Yahut o kapıdan içeri girip onunla konuşabilirdim.

İçeri girdim.

Dükükâna iki üç kez gittim. Bir kitapçı için oldukça garip bir yer. Fazla küçük, fazla ıssız. Hatta başlangıçta mahalleye uygun kaçmadığını bile düşündüm. Merakımın artmasını sağlayan da bu oldu zaten. Böyle viran bir yer işleten bu adam kimin nesiydi acaba? Cevabımı almaya kararlıyım. Kitaplar benim dinim; dolayısıyla iyice düşünüldüğünde, bu inadım çok da abes kaçmıyordu.

İlkin sadece bir silgi aldım, en ucuz olanını istedim. Zaten ihtiyacım falan da yoktu... Onu yakından görebildim. İlginç bir bakışı vardı, derin, biraz melankolik. Belki kirpikleri siyah ve uzun olduğundan, bir de açık kahverengi göz altı torbalarından. Büyük, hafif kemerli bir burnu, kalın dudakları vardı. Kirli sakallıydı ve neden bilmem o çenenin tenimle temasını düşündüm. Hayır hayır, kesinlikle romantik bir macera hayali falan kurmuyordum, sadece bana geçmişte yaşanan bir şeyleri anımsatıvermişti, o kadar: Akdeniz'in aylak akşamları, ilk sıcaklar, Valencia'nın sıcaktan kavrulan sokakları ve Henry ile korku ve gürültüden kaçma çabasıyla sığındığımız nemli çarşafklar. Tenime değen sakalı...

Kısacası, can yakan anılar. Hikâyeyi dallanıp budaklandırmak gibi bir niyetim yoktu, mevzu bu değil; her şeyin aslen nasıl olduğunu anlatmaksa derdim, kafamı toplamalıyım.

İnatçının teki olduğumu kabul etmeliyim; kendimi bir işe kaptırdığım zaman asla pes etmiyorum, vazgeçmekten ve durmaktan acizim. Neyse, herkesin kendine has huyları var işte, herkes nasılsa öyle; bir süredir bunu kabul etmiş durumdayım. Bir müddet, neredeyse yaz boyu, kitapçıdaki adamı gözlemlerdim. Çok çalışkan, müşterilerle ilgilenmek dışında da bir şeyler yapıyor her zaman. Çok okuyor, fişleri tasnif edip dolduruyor, bazen yanında taşıdığı muşamba kaplı siyah deftere bir şeyler yazıyor. Henry'nin de aynen böyle bir defteri vardı. Elinde ne zaman o defteri görsem ödüm kopuyor.

Salı ve perşembe günleri dükkânda karısı duruyor ve adam özel müşterisi olduğunu düşündüğüm insanlara kitap dağıtmaya gidiyor. Ev ziyaretine gittiği dört ya da beş kişi var. Bir tanesi önlüklü kadının olduğu binada, bir diğeri ilk gün oturduğum sokakta yaşıyor.

Karısı hoşuma gidiyor. Genç ve çok güzel, her daim bakımlı, uzun, dalgalı saçları var. İtiraf etmeliyim ki, bu durum bende biraz kıskançlık yaratıyor. Bir gün Faber-Castell 2B bir kurşunkalem

aldım ve o an çok güzel, kıvrak, ahenkli ve bir piyanistinki gibi uzun parmaklı elleri olduğunu fark ettim.

Kitapçıya üçüncü gidişimde günlerden cumartesiydi. Bu kez bir kitap alacaktım ve bu sadece içeri girmek için uydurduğum bir baha-ne değildi. Çıkmaz bir sokakta yarı gizlenmiş olan bu küçük mekânın gelecekte bana pek çok mutlu an sunabileceğini düşündüm.

İngilizce kitap olup olmadığını sordum. *Kara Ok* ile *Oliwer Twist*'in ciltsiz bir kopyasını çıkardı. Aradığının pek de böyle bir şey olmadığını söyleyecektim ama fırsat bulamadım, tam o an içeri kısa boylu ve çirkin, elinde, sonradan içinde ikinci el kitaplar olduğunu anlayacağım ağır bir bavul olan bir adam girdi. İşin aslı aklımda o parlak fikrin oluşmasını sağlayan bu can sıkıcı adamdı. Kitapçı tezgâhı kaldırdı ve adamı içeri alıp bir dakika beklemesini rica etti. Duyduğum kadarıyla adamın adı Garrido'ydu.

Daha az çocuksu bir şeyler istedim. Biraz gülünç bir istekti, farkındayım, zira Stevenson ya da Dickens çocuksu yazarlar diye bir kural mı var sanki? Sanırım biraz gergindim. Neyse ki adam beni anladı.

“İçeri geçin,” dedi yeniden sürgüyü açıp tezgâhı kaldırarak. “Şu köşede, ikinci rafta birkaç İngilizce ve Fransızca kitap var. Belki ilginizi çeken bir şeyler bulabilirsiniz, bulamazsınız bana sorun.”

O daracak yere üç kişi fazlaydı. Neşelendim; çok az İngilizce kitap vardı ama hepsi birbirinden ilginçti. Edith Wharton, Faulkner ya da John Dos Passos gibi eskiden okuduğum yazarların kitaplarının Kuzey Amerika baskıları. Ayrıca çok sevdiğim bir yazar olan Katherine Mansfield'in öykü kitabını buldum. Bunlar insanın böyle bir mekânda karşısına çıkacağını düşünmeyeceği kitaplardı. Sanıyorum bana o fikri veren de bu oldu; tabii daha önce olduğu gibi o an tesadüfen kitabı çantamda taşımamın etkisi de vardır.

Garrido denen adamın bavulunu bir sandalyenin üstüne boşalttığını, hepsi İspanyol yazarlara ait gayet yeni kitaplardan bir kule ya-

pışını izledim ve elimde olmadan bütün konuşmalarını dinledim. Gerçi Garrido denen bu adamın, kitapları nereden bulduğunu anlayamadım, o ayrı.

“İlginizi çeken bir şey buldunuz mu?”

Gereksiz bir soruydu, zira elimde Edith Wharton’ın *Masumiyet Çağı* ile Katherine Mansfield’in *Bahçe Partisi* kitapları vardı ve ikisini de gerçek birer hazineymişçesine sımsıkı göğsüme bastırmıştım. Garrido bir dakika önce gitmiş, kitapçı ona yirmi peseta ödemiş ve benimle ilgilenmeye gelmişti.

“Bunu gördünüz mü?” Bana E. M. Forster’ın *Hindistan’a Bir Geçit* kitabının gayet iyi muhafaza edilmiş bir baskısını gösteriyordu. “Güzel kitaptır.”

Kitabı bana uzattı.

“İnsanı sanki uçan bir halının üstündeymişçesine kolonyal döneme götürüyor,” diye ekledi sesinde en ufak bir ikna çabası barındırmadan.

Bu gözlemi hoşuma gitti. Oldukça haklıydı doğrusu.

“İnsanı gerçeklikten uzaklaştırıyor, öyle değil mi?”

Şaşkın şaşkın baktı bana, sonra başıyla onayladı.

“Bazen gerekli,” dedim kitabı uzatarak. “Daha önce okudum, çok teşekkürler.”

Birbirimizden hoşlandığımızı söylemek hayal kurmak olmayacaktır, bunu ikimiz de fark ettik. O, kitapları poşete koyarken ben Garrido’nun sandalyenin üstüne bıraktığı yığına gidip yapıverdim işte. Kimse fark etmedi. Aklımda Ezra Pound’un Walt Whitman’a yazdığı cümle vardı: “Aynı özden ve aynı kökten geliyoruz. Öyleyse aramızda bir alışveriş olsun.” Yaptım, evet. Hiç tereddüt etmeden. Çantamdaki kitabı çıkardım ve Garrido denen adamın getirdiği yığının üstüne koydum. Bu küçük dükkânın kitabım için güzel bir mekân olduğundan eminim.

“Kapa şunu, lütfen.”

“Radyoyu mu?”

“Evet, kapa.”

“Ama haberler başlayacak.”

“Bu yüzden zaten.”

İkisi de mutfakta, ahşap taburelerin üstünde oturuyordu. Köşede bir raf vardı, rafın üstünde birkaç yıllık gibi görünen Invicta marka radyo duruyordu. Lola rafın tam altında oturuyordu ve Matías masanın öbür ucunda sigara sarıyordu. Mutfak küçük ve dardı. Bir tarafta, yarım metrelik beyaz karoların yanına yerleştirilmiş kömürlü bir ocak, altında ise sıcak su haznesi ve pek derin olmayan granit bir lavabo vardı. Öbür tarafta, az önce Matías ile Lola'nın üzerinde yemek yediği, duvara dayalı bir masa vardı. İki duvar arasındaki mesafe bir buçuk metreyi aşmazdı.

“Madem dinleyemiyoruz niye radyomuz var öyleyse?”

Matías cevap vermedi. Karoların üzerine uzanıp az önce sardığı sigarayı yaktı.

“Aileme neredeyse bin pesetaya mal oldu,” diye ayak diredi Lola bir yandan tabakları toplarken, radyoda haberlerin fon müziği çalmaya başlamıştı. “Ve şimdi haberleri bile dinleyemiyorum.” Boğuk sesli bir adam rejimin resmi ajansının teleksini okuyordu. Öylesi bir vurguyla yapıyordu ki bunu, bir tiyatroyu andırıyordu.

“Ekselansları General Franco, Badajoz ilini ziyaret ediyor. Orada Ulusal Kolonizasyon Enstitüsü'nde muazzam denetlemeler yaptı.

Montijo bölgesinde bir baraj kurup yetmiş iki çiftliğin satın alımı ve parsellenmesiyle sekiz bin hektar dönüşümü anlamına gelen, içinde toplam beş bin dokuz yüz ailenin yaşayacağı iki yeni köyü ziyaret etti.”

Matías, sanki havada süzülen bir şeyi gösterir gibi, eliyle bir işaret yaptı.

“Bunlar haberler değil, Lola. Sadece onun propagandası.”

Lola ellerini önlüğüne kurularıp radyoyu kapadı. Mutfağa hüznünlü bir sessizlik hâkim oldu.

Tek kelime etmeden kendini taburenin üstüne bıraktı. Sanki işleri oluruna bırakmış gibi bir hâli vardı. Savaş biteli on iki yıl olmuştu ve henüz pek bir şey yoluna girmemişti. Yalnızlardı; yalanlar, baskı ve korkuyla sarılmıştı etrafları. Bu yüzden radyonun açık olması Lola'nın hoşuna gidiyordu, çünkü müzik dinliyordu, sadece haberleri ya da dizileri değil. Bazen şans yaver gidiyor, radyoda Schubert'in bir *lied*'ine¹, Concha Piquer'in halk şarkılarına denk geliyordu ve bunlar zihnini huzurlu imgelerle dolduruyordu.

“Farkında değilsin belki ama şu *Fuero de los españoles*² üzerine tek bir sözcük daha duymaya tahammül edemeyeceğim artık,” dedi Matías kederle. “Bugün olmaz, hakikaten olmaz.”

Lola hindiba paketinde kalanlarla kahve hazırladı. İlmiklerinin arası açılmış, yoluk yoluk çuval bezi benzeri bir kumaşla süzdü kahveyi. Seramik fincanlar da kırık döküktü, hatta bir tanesinin kulpu yoktu. Birden ağlamaya başladı. İstemsizce. Bir elinde kahve filtresini tutuyordu, öbür elini sıcak karolara dayamıştı.

“Ya ama,” dedi Matías üzüntüyle, “böyle yapma. Ne olursun. Radyonun açık ya da kapalı olmasının senin için bu kadar önemli olduğunu bilmiyordum.”

1 Kısa şiirlerinden beslenen ve genellikle piyano eşliğinde söylenen bir şarkı türü [E.N.]

2 Franco rejiminin sekiz temel yasasından biri. [Ç.N.]

Kadının yanına gitmiş, onu omuzlarından tutmuştu. Lola yüzünü dönmedi; Matías ona arkadan sarılırken sessizce ağlamayı sürdürdü. Bir süre sonra doğrulup önlüğünün cebinde taşıdığı mendile burnunu sildi.

“Haydi ama, neşelen biraz.”

Dönüp gülümsemeye çalıştı. Matías büyük bir ciddiyetle bakıyordu ona.

“İyi de ne oldu şimdi? Nereden çıktı bu gözyaşları?”

Kadın omuz silkti.

“Bilmiyorum,” dedi. “Bazı günler her şey gözüme korkunç görünüyor.”

Matías kadının saçını okşadı. Kadın bir süre öylece durduktan sonra birden huzursuzlanıp kendini geri çekti.

“Her şeyimizi aldılar, farkında mısın?” dedi, nefes alamıyormuşçasına çıkan zayıf bir sesle. “Yayınevi, annenin evi, mobilyalar, arkadaşlar...”

Sinirleri bozulmuş, yeniden ağlamaya başlamıştı. Matías onu böyle görmekten hoşlanmıyordu.

Bir sessizlik oldu. Böylesi bir bozgunla devam edemezdi. Sanki hayatındaki her şey çok büyük bir çaba gerektiriyormuş gibi hissediyordu.

“Neyim var, biliyor musun?” dedi, sanki uzun zamandır saklı tuttuğu bir sırrı açığa kavuşturmak istercesine ellerini iki yana açarak: “Hayatın bizim olduğu zamanları özleyorum.”

Matías bunun yıkıcı bir cümle olduğunu düşündü ama tam da Lola'nın edeceği türden bir laftı işte. Kederinin asıl sebebi cesaretinin, zekâsının ve coşkusunun kendisini her zaman gururlandırdığı bu kadının bugün pes etmek üzereymiş gibi görünmesiydi.

“Anlıyorum,” dedi yanan sigara masa örtüsüne düşmesin diye sigarayı almak üzere masanın başına giderken. “Bazen ben de ümitsizliğe kapılıyorum.” Tütün paketini alıp cebine koydu. “Ama,” dedi

daha canlı ve neşeli bir ses tonuyla –şüphesiz sahte bir neşeydi bu ama bir an için gerçek gibi tınlamıştı– “günümüzü mahvetmelerine izin vermeyeceğim.”

Lola başını kaldırdı.

“Hı?” diye mırıldandı kadın, neredeyse kendisinin bile duyamadığı fısıltı gibi çıkan bir sesle.

“Önlüğünü çıkar. Bugün kahvemizi dışarıda içeceğiz. Sonra da benimle dükkâna gelirsın.”

“Pazar pazar mı?”

“Evet, sadece birkaç saat,” diye cevap verdi Matías sigarasını metal kül tablasında söndürerek. “Sabah dükkânı açmadan önce vitrini değiştirmek istiyorum.”

Lola lavaboda yüzünü yıkadı. Biraz daha iyi hissetti kendini, daha bir canlanmış.

“Ama kahveyi evde içelim, hemen hazırlarım,” dedi bir yandan yüzünü önlüğünün bir ucuyla kurularken.

“Hayır efendim. Bugün Metropol’de gerçek birer kahve içeceğiz.”

Lola, sanki istemeyerek razı gelmiş gibi omuz silkti ama Matías onun hâlâ lokantalarda yemek yiyebildikleri ya da uzak diyarlara gidebildikleri günleri anımsatan bu ufak lüksleri ne kadar sevdiğini biliyordu.

“Nota sehпасı nerede?”

“Nota sehпасı mı?” diye sordu Lola, şaşkınlıkla.

“Evet, babamın nota sehпасı.”

“Sanırım küçük odadaki tavan arasında. Ama şimdi gidip de onu arama ne olur.”

“Hemen geleceğim.”

“Merdiveni alman lazım.”

“Sen ceketini giyedur, hemen geliyorum.”

Lola yatak odasına gidip şifoniyerin aynasında saçını düzeltti. Burnu kızarmıştı. Neredeyse bitmiş olan pudradan yüzüne sürüp

sonrasında dudaklarını boyadı. Hafif süslenince kıyafetlerini de değiştirme ihtiyaçı duydu, dolayısıyla dolaptan ceketli bir takım çıkarıp üzerini değiştirdi. Kalın ipek çoraplar ve topuklu ayakkabılar giydi. Sonra yeniden aynaya baktı. Başka bir kadın olmuştu. Birden yüzünden son yılların talihsizlikleri ve kederleri silinmişti, yeniden Matías'ın yayınevinde çalışan, erkeklerin ağzını açık bırakan ve her řeye rağmen onları kontrol altında tutmayı beceren o genç ve kozmopolit çevirmen olmuştu. Matías hariç tabii; o başını döndürmüş, tüm savunmalarını yıkmış ve Lola'yı hiçbir zaman kaçmayı beceremediği bir örümcek ağına hapsedmişti.

Matías evliydi, sonra boşandı. Daha sonra bu boşanmanın geçerli olmadığı söylendi onlara ama umurlarında olmadı. Onu seviyordu. Tüm varlığıyla seviyordu hem de. Belki de Matías'ın sevgisi çok özel olduğundan vasatlık bu ilişkinin içinde kendine bir yer bulamıyordu. Onu seviyordu çünkü duyarlıydı, kahramanlık peşinde de değildi üstelik ve yanındayken her şey mümkünmüş gibi geliyordu insana. Bir de hayrandı ona. Savaş esnasında ve sonrasındaki davranışları sakın bir adam olduğunu göstermişti. Neredeyse kurşuna dizilecekti; Lola onu bir daha asla göremeyeceğini sanmıştı ama sonra Lola'nın tanınmış bir doktor olan ve hastaları arasında yeni rejimin kodamanlarının da yer aldığı babası, cezanın hafifletilmesini sağlamıştı. Onu Galiciadaki bir esir kampına götürmüşlerdi, üç yılını orada geçirmiş, karşılıklı düşmanlık azalınca evine dönebilmişti. Döndüęünde artık hiçbir şey eskisi gibi değildi; önceki hayatından geriye hiçbir şey kalmamıştı. Annesi ölmüştü, Lola kendi ailesinin evine sığınmıştı ve XX. yüzyılın en iyi Fransız ve İngiliz yazarlarını yayımladıkları küçük yayınevi yok olmuştu. Argensola Caddesi'ndeki binada artık iki katlı bir terzi vardı. Lola kimliği belirsiz birtakım tipler mekânı boşaltmadan önce depodaki birkaç yüz kopyayı ve yarım düzine çevrilecek metni kurtarmayı başarmıştı. Kitapların bir kısmını ailesinin evine saklamayı becermiş, kalanları bir iki arkadaşının tavan aralarına bölüştürmüştü.

Bir zamanlar hayat bizimdi

Marian Izaguirre

*Gerçeklik kırılığandır. Hafızamız ise sahip
olmadığımız hayatları bize geri verir.*

Madrid sokaklarında küçük bir kitapçı dükkânı. İspanya İç Savaşı'nın yıkıcı etkileriyle savrulmuş, geçmişin gölgesinde yaşayan Lola ve Matías için bu kitapçı dükkânı, bir zamanlar hayatın onlara ait olduğunu gösteren ve yaşama bağlılıklarını koruyan en önemli araçtır. Geçmişin soldurduğu anılara tutunan Lola, kitapları kendi yaşam amacına dönüştürmüş olan Alice ile tanışır. Bu gizemli kadın gizlice dükkândaki raflara eski kitaplar bırakmaktadır. Birlikte kitap okumaya başlayan biri genç diğeri yaşlı bu iki kadın aracılığıyla yirminci yüzyılın başlarına ve İngiltere'ye doğru gideriz. Onlar *Lepiska Saçlı Kız*'ı okurken biz de kitabın birleştirdiği yaşamlara tanık oluruz.

Bir Zamanlar Hayat Bizimdi, kitap kokusu, düşler ve hikâyeler içinde geçen masalsı bir anlatı.

Delidolu

delidolu.com.tr

f t @ delidolukitap

ISBN: 978-625-7314-42-8

9 786257 314428